

**OPETTAJADISKURSSIT ILTA-SANOMIEN
VERKKOUUTISISSA**

Pinja Pikkarainen
Kandidaatintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden lai-
tos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Pinja Pikkarainen	
Työn nimi Opettajakurssit Ilta-Sanomien verkkouutisissa	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 37
Tiivistelmä <p>Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millaisia diskursseja eli puhetapoja opettajiin liitetään uutisissa. Tutkimukseni teoreettinen tausta koostuu diskurssintutkimuksen ja systemis-funktionaalisen kielioppiteorian muodostamasta viitekehystä. Diskurssintutkimuksen teoriasta keskiöön nousee erityisesti käsite diskurssi. Systemis-funktionaalista kieliopista puolestaan hyödynnän ideationaalisen metafunktion prosessityyppejä ja osallistujarooleja.</p> <p>Aineisto koostuu 84 <i>opettaja</i>-sanan sisältävästä lauseesta, jotka on koottu 19 Ilta-Sanomien verkkouutisesta. Uutiset on julkaistu 6.10.2023–23.1.2024. Aineiston analyysimenetelmänä on diskurssintutkimuksen ja systemis-funktionaalisen kielioppiteorian teoreettisista lähtökohdista sovellettu kolmevaiheinen prosessi. Analyysini kohdistuu aineiston sanastollisuuden, prosessityyppien ja opettajan osallistujaroolien tarkasteluun.</p> <p>Analyysin pohjalta aineistosta muodostuu viisi diskurssia: hyvinvointidiskurssi, politiikkadiskurssi, asiantuntijuusdiskurssi, asennediskurssi ja auktoriteettidiskurssi. Diskurssien ulkopuolelle jää 19 % lauseista. Tutkimuksessa ilmenee yhteneväisyyttä aiempien tutkimuksien kanssa erityisesti hyvinvointidiskurssin osalta.</p>	
Asiasanat opettajat, uutiset, diskurssianalyysi, systemis-funktionaalinen kielioppi	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
	2.1 Diskurssintutkimus.....	5
	2.2 Systemis-funktionaalinen kielioppi.....	8
3	AINEISTO JA ANALYYSIMENETELMÄ	12
	3.1 Aineiston kuvaus	12
	3.2 Analyysimenetelmä	13
4	ANALYYSI	15
	4.1 Hyvinvointidiskurssi.....	15
	4.2 Poliittikadiskurssi.....	16
	4.3 Asiantuntijuusdiskurssi	18
	4.4 Asennediskurssi	19
	4.5 Auktoriteettidiskurssi.....	20
5	PÄÄTÄNTÖ.....	22
	5.1 Tulosten kriittinen tarkastelu ja eettisyys.....	22
	5.2 Tulosten suhde aiempiin tutkimuksiin ja jatkotutkimus	23
6	LÄHTEET	26

1 JOHDANTO

Tutkin uutisissa ilmeneviä opettajadiskursseja eli erilaisia opettajiin liitettäviä puhumisentapoja. Opettajat ovatkin olleet esillä mediassa uutisten muodossa 2020-luvulla erilaisin asiayhteyksin ja aihepiirein. Opettajien on kerrottu muun muassa kokevan arvostuksen puutetta, työuupumusta sekä muita työhyvinvoinnin muutoksia (esim. YLE, 2020a; 2023a; OAJ, 2021a; 2023). Heidän on uutisoitu osallistuneen yhteiskunnalliseen toimijuuteen muun muassa osoittamalla mieltä (esim. YLE 2023g). Esiin ovat nousseet myös opettajien harjoittama epäasiallinen toiminta, sekä toisaalta taas opettajiin kohdistuva negatiivinen käytös oppilaiden ja heidän huoltajiensa toimesta (esim. YLE, 2021b; 2021c; 2023b; 2023f; 2023h). Opettajien ammattia koskevassa uutisoinnissa esillä ovat olleet myös lomauttamiset, ammatinvaihdot, opettajapulat sekä opettajarekisteri (esim. YLE, 2020b; 2020c; 2021d; 2022b; 2023e). Lisäksi entiset oppilaat ovat jakaneet omia myönteisiä ja kielteisiä kokemuksiaan opettajista sekä heidän toiminnastaan (esim. YLE, 2021a; 2021e; 2022a; 2023c; 2023d). Edellä mainitut esimerkit todentavat opettajien näkyvyyttä ja roolia osana suomalaista uutisointia ja uutismediaa.

Se, miten opettajista puhutaan mediassa, ei ole yhdentekevää. Vaikkakin median vallan ja ihmisten mielipiteiden yhteydestä on eriäviä näkemyksiä, median valta on kuitenkin perinteisesti yhdistetty ihmisten mielipidevaikuttamiseen (Karppinen, Jääsaari & Kivikuru, 2010, s. 3-4, 7, 10; Kunelius, Noppari & Reunanen, 2010, s. 11-12; Matikainen, Ojala, Horowitz & Jääsaari, 2020, s. 43). Nähdään siis, että teksteillä on vaikutusvaltaa ihmisten mielipiteisiin ja toimintaan, mutta vaikuttaminen ei ole luonteeltaan suoravaikuttamista (Fairclough, 2003, s. 8; Karppinen ym. 2010, s. 10). Tästä huolimatta mediayleisö kuitenkin tunnistaa median kyvyn muuttaa heidän mielipiteitään. Medialla on siis valtaa yleisönsä mielestä. (Matikainen ym., 2020, s. 45.) Samankaltaisia tuloksia heijastelee Opetusalan Ammattijärjestön (OAJ) teettämä tutkimus (2021b), josta ilmenee iltapäivälehtien negatiivinen vaikutus opettajamielikuviin. Toisin sanoen siis se, miten opettajista kirjoitetaan uutisissa, vaikuttaa ainakin joiltain osin lukijoidensa näkemyksiin opettajista.

Tutkimuksessani tarkastelen opettajadiskursseja 2020-luvun uutisissa diskurssintutkimuksen ja systeemis-funktionaalisen kielioppiteorian viitekehyksessä. Työn tavoitteena on tutkia opettajista käytettyjä puhumisentapoja sanastollisuuden, prosessityyppien ja osallistujaroolien avulla. Aineistoni koostuu Ilta-Sanomien verkkouutisista, jotka on julkaistu 6.10.2023 ja 23.1.2024 välisenä aikana. Uutiset on koottu aineistonkeruuhetkestä alkaen uusimmasta vanhempaan, kunnes aineisto on saavuttanut tiedon toistuvuuden. Uutinen genrenä valikoitui tutkimuskohteeksi sen yhteiskunnallisen näkyvyyden ja täten merkittävyyden sekä genrelle ominaisten kielellisten piirteiden vuoksi (ks. luku 3.1). Analyysimenetelmänä on teoreettista viitekehystä soveltava kolmivaiheinen menetelmä, joka koostuu aineiston sanastollisuuden, prosessityyppien ja opettajien osallistujaroolien tarkastelusta sekä erittelystä. Alustavat diskurssiryhmät ovat luotu sanastollisuuden pohjalta, jonka jälkeen on tarkasteltu prosessityyppisiä ja osallistujaroolia. Lopulliset diskurssiryhmät muodostuvat siis sanastollisuuden, prosessityyppien ja osallistujaroolien pohjalta. Tutkimuskysymyksenäni on:

millaisia diskursseja opettajista tuotetaan ja ylläpidetään?

Suomessa on tehty diskurssintutkimusta opettajuuteen ja kouluun liittyen. Media-aineistoon pohjautuen on tutkittu muun muassa opettajien työhyvinvointidiskursseja, erityisopetuksen diskursseja sekä inklusioidiskursseja (Airos, 2023; Mikkola, 2023; Mäenpää, 2023). Opettajien puheesta tai vastauksista puolestaan on tarkasteltu muun muassa sukupuolidiskursseja, rasismidiskursseja, koulukiusaamisdiskursseja, koulukuridiskursseja ja oppimisdiskursseja (Lintukangas, 2007; Mykkälä, 2017; O'Loughlin, 2021; Innala, 2022; Lahtinen, 2024).

Tutkimukseni kannalta keskeisimpiä ovat kuitenkin tutkimukset opettajiin liitettävistä puhetavoista eli opettajadiskursseista. Suomalaisella tutkimuskentällä Hilda-Maria Miettinen (2020) on tarkastellut maisteritutkielmassaan opettajadiskursseja käyttäen aineistonaan Suomi24-keskustelualustaa. Suomi24-korpusta hyödyntävästä aineistosta ja diskurssianalyysin avulla saaduista tuloksista esiin nousevat neljä diskurssiryhmää. Miettinen nimeää diskurssit seuraavasti: oikeudenmukaisuusdiskurssi, viihdediskurssi, ammattidiskurssi ja tunnediskurssi. Heli Vikstén (2022) on puolestaan tehnyt diskurssintutkimusta opettaja- ja opettajuusdiskursseista opettajan kirjoittamista blogiteksteistä. Tuloksista ilmenee neljä opettajadiskurssia, jotka ovat ylikuormitettu opettaja, ankara opettaja, laiska miesopettaja ja hyvä opettaja. Vikstén nostaa opettajadiskurssien lisäksi esiin myös neljä opettajuusdiskurssia: järjetön koulumaailma, surkea palkka, tärkeää työtä ja oppilaan puolella. Lisäksi Anna-Kaisa Ahlgren (2022) on tutkinut maisteritutkielmassaan opettajadiskursseja verkkouutisista. Aineistoalustoina hän on hyödyntänyt Helsingin Sanomia ja Yleisradiota. Systeemis-funktionaalisen kieliteorian ideationaalista metafunktiota hyödyntämällä Ahlgren

jakaa diskurssit neljään ryhmään: politiikkadiskurssi, pandemiadiskurssi, ammattidiskurssi ja huolidiskurssi. Veera Männistö (2022) ja Kimmo Kuronen (2023) puolestaan ovat tehneet korpusavusteista diskurssintutkimusta opettajadiskursseista. Männistön Helsingin Sanomien verkkojulkaisuihin pohjautuvasta korpuksesta esiin nousevat 11 diskurssiluokkaa, jotka ovat korona, työtaakka ja uupumus, henkilöstövaje, arvottaminen, rooli ja yhteiskunnallinen asema, työtehtävät, tutkimustulokset ja lausunnot, palkka, opettajankoulutus ja kelpoisuus, ura ja nimeäminen. Kuronen puolestaan tarkastelee kahta brittiläisten sanomalehtien muodostamaa korpusta. Hän tekee havainnon opettajadiskurssin sidoksisuudesta koulutematiikkaan ja negatiiviseen haasteajatteluun. Tutkimukseni asemoituu lähimmiten Miettisen (2020), Viksténin (2022) ja Ahlgrenin (2022) diskurssintutkimusta tutkimukseni laadullisuudesta johdettuna. Kuitenkin kaikista edellä esitellyistä tutkimuksista poiketen aineistoni koostuu iltapäivälehdien uutisista.

Kansainvälisesti opetusalaan, opettajia ja opettajuutta koskevaa uutisointia on tutkittu eri tutkimusaiheiden kautta. Esimerkiksi australialaisartikkeleista on tarkasteltu vaihtoehtoisen opettajakoulutusohjelman, Teach For Australia, diskursseja kriittisen diskurssianalyysin ja avainsana-analyysin avulla. Tutkimuksessa havaittiin neljä diskurssia: arvovalta (*prestige*), myötätunto (*benevolence*), vaihtoehto (*alternative*) ja kritiikki (*critique*). (Chan, Thomas & Mockler, 2023.) Puolestaan ruotsalaisuutisista on tarkasteltu opettajankoulutuskeskustelua sisällönanalyysin avulla. Tuloksista ilmenee, että uutiset nostavat esiin opettajankoulutuksen negatiivisen puolen. (Edling & Liljestränd, 2020.) Sen sijaan yhdysvaltalaisuutisista on tutkittu koulujen kurinpidon ja uutisdiskurssin suhdetta diskurssianalyysin avulla sekä koulutusuutisissa esiintyvään opettajan ammatti-identiteettiin liitettyjä kielellisiä piirteitä kriittisen diskurssianalyysin avulla (Cohen, 2010; Mitchell & Greer, 2024). Ensin mainitun tutkimuksen opettajia koskevan osuuden uutisdiskurssista nousevat esiin opettajien vastustus kurinpitouudistusta kohtaan (Mitchell & Greer, 2024). Viimeksi mainitussa tutkimuksessa puolestaan selviää, että opettajien ammatti-identiteettiin mediassa yhdistetään kaksi vastakkaista sosiaalista kieltä: vastuullisuus (*Accountability*) ja välittäminen (*Caring*). Vastuullisuuden sosiaalinen kieli ilmenee kielen mikrotasolla esimerkiksi instituutioiden subjektipositiona, opettajien roolina arvioinnin kohteena sekä epäonnistumiseen liitettävänä sanastollisuutena. Välittämisen sosiaalisessa kielessä puolestaan esiin nousevat muun muassa opettajien suorat lainaukset ja kielen kuvailevuus. (Cohen, 2010.)

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimukseni keskeisenä lähtökohtana on käsitys kielen funktionaalisuudesta. Funktionaalisessa näkemyksessä kielestä kieli nähdään sosiaalisena ja vuorovaikutuksellisenä ilmiönä, jolla on kaksisuuntainen vuorovaikutussuhde yhteisöön. Toisin sanoen sekä kieli että yhteisö vaikuttavat toisiinsa. (Luukka, 1995, s. 57.) Siinä, missä kieli tuo esiin yhteisön toimintamalleja, yhteisö puolestaan muokkaa kielenkäyttöä (Luukka, 2000, s. 140). Kielitieteellisessä tutkimuksessa tämä heijastuu tutkimusasetelmaan. Tutkittavana on kielenkäyttö ja kielen vuorovaikutuksellinen rooli (Luukka, 2000, s. 135). Tutkimukseni keskiössä ovatkin uutisissa ilmenevät opettajista käytetyt puhumisentavat.

Kielitieteessä funktionaalinen käsitys kielestä ei ole varsinainen oma teoriansa, vaan enemmänkin suhtautumistapa kieleen (Luukka, 2000, s. 137). Tästä johtuen valitsin teoreettiseksi viitekehyspariksi diskurssintutkimuksen ja systemis-funktionaalinen kielioppiteorian eli SF-kielioppiteorian, sillä molemmat tunnustavat kielen funktionaalisen luonteen (Luukka, 2000, s. 137; Pynnönen, 2013, s. 5). Diskurssintutkimuksen avulla päästään myös keskeisesti kiinni tutkimuskysymykseeni diskurssien avulla. Sen avulla pystyn siis tutkimaan kielenkäyttöä juuri diskurssien valossa. Michael Alexander Kirkwood Hallidayn (1925–2018) SF-kielioppiteoria on puolestaan eräs tunnetuimmista funktionaalisista kieliteorioista (Luukka, 2000, s. 137). SF-kieliteoria perustuu ajatukseen kielen funktioista samalla tarjoten tutkimuksessa hyödynnettävän kielioppimallin.

2.1 Diskurssintutkimus

Diskurssintutkimus on laaja-alainen teoreettinen viitekehys, jota voi hyödyntää monitieteisesti esimerkiksi kielitieteessä ja yhteiskuntatieteissä (Lehti, Haapanen & Käätä, 2018, s. 5; Pälli & Lillqvist, 2020, s. 374). Kielitieteessä diskurssintutkimuksen

keskiössä on kielenkäyttö (Luukka, 2000, s. 143). Tällöin yhdistetään kielen mikrotaso sekä sosiokulttuuristen käytänteiden muodostama makrotaso toisiinsa (Kuortti, Mäntynen & Pietikäinen, 2008, s. 30–31). Diskurssintutkimuksesta käytetään myös termiä diskurssianalyysi. Luokittelen diskurssianalyysin kuitenkin Lotta Lehden ja kumppaneiden (2018, s. 6) tapaan erilliseksi diskurssintutkimuksen metodiksi ja täten pidättyädyn käsitteessä diskurssintutkimus.

Vaikkakin diskurssintutkimus on monisuuntauksinen, diskurssintutkimuksen suuntauksille on löydettävissä yhtenäisiä piirteitä, kuten sosiaalinen konstruktivismi ja edellä esitelty funktionaalinen käsitys kielestä (Pälli & Lillqvist, 2020, s. 406). Tosin viimeksi mainitun toteutuminen kaikissa suuntauksissa jakaa mielipiteitä (vrt. Luukka, 2000, s. 143). Siinä, missä diskurssintutkimus on moninainen teoreettinen ja metodinen lähtökohta myös sosiaalinen konstruktivismi on kattokäsite. Yksinkertaistettuna kielen tutkimuksessa kyseinen käsitys näkee sosiaalisen todellisuuden rakentuvan kielen kautta. (Pälli, 2003, s. 24–25.) Vuorovaikutuksessa olevat yhteisön jäsenet siis sekä ylläpitävät että muokkaavat kielenkäyttöään sekä omaksuvat yhteisölle tyyppillisen käytöksen olemalla osana yhteisöä (Luukka, 2000, s. 151). Sosiaalisen konstruktivismin myötä myös diskurssintutkimuksessa kieli koetaan siis sosiaalista todellisuutta tuottavaksi ja ylläpitäväksi elementiksi (Jokinen, Juhola & Suoninen, 2016, s. 26, 47; Pälli & Lillqvist, 2020, s. 376).

Diskurssintutkimuksella on useita suuntauksia, joista yhtä edustaa Norman Fairclough (1941–). Fairclough (1993, s. 136; 1997, s. 28) näkee viestintätilanteen koostuvan teksteistä, diskurssikäytännöistä ja sosiokulttuurisista käytännöistä. Teksteillä tarkoitetaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä (Fairclough, 1997, s. 29, 79). Diskurssintutkimuksessa tekstit nähdään olevan valintojen summia ja nämä valinnat ilmenevät kahdella tasolla. Yhdellä tasolla kyseessä on kielelliset muodot, kuten sanastolliset valinnat. Kielellisten muotojen valinnalla luodaan haluttuja merkityksiä eli sitä, miten esimerkiksi opettajat halutaan esittää uutisissa. Nämä valinnat heijastuvat puolestaan toisen tason valintoihin eli esimerkiksi niihin, mitä diskurseja ilmennetään. (Fairclough, 1997, s. 30, 79.) Fairclough (1993, s. 134) tunnustaa Hallidayn tavoin kielessä toteutuvan monifunktioisuuden. Hän (1997, s. 29, 80) liittyy representaation Hallidayn ideationaaliseen funktioon sekä suhteet ja identiteetit interpersonaaliseen funktioon (ks. 2.2.)

Tekstin tuottamis- ja kuluttamistapoja kutsutaan diskurssikäytännöiksi (Fairclough, 2002, s. 28, 81). Diskurssikäytännöt ilmenevät teksteissä kielellisinä piirteinä (Luukka, 1995, s. 97). Diskurssikäytännön konteksti puolestaan muodostuu sosiokulttuurisista käytänteistä. Sosiokulttuurisilla käytänteillä tarkoitetaan sosiaalisia ja kulttuurisia suhteita, joita viestintätilanteella on. Ne jaetaan kolmeen tasoon: tilannekohtaiset, institutionaaliset ja yhteiskunnalliset. (Fairclough 1997, s. 28, 79; 2002, s. 85.) Tilannekontekstia ovat tässä tapauksessa esimerkiksi iltapäivälehti ja toimittaja.

Tilannekonteksti heijastuu tekstin kielellisiin valintoihin. Kielenkäytön variaatiot, kuten sanavalinnat, ovat tilannesidonnoisia ja pohjautuvat sekä kielen ulkopuolisiin että kielijärjestelmän tekijöihin (Katajamäki, 2003, s. 180). Tilannekonteksti ei ole kuitenkaan ainut uutiseen vaikuttava konteksti. Institutionaalisella kontekstilla viitataan uutisen institutionaaliseen yhteyteen, kuten mediaan tai mediataloihin. Yhteiskunnallinen konteksti on puolestaan joukkoviestintään vaikuttavat aatteet, käytännöt sekä erilaiset sosiaaliset ja kulttuuriset rakenteet. (Fairclough, 1997, s. 52–53, 71.) Yhteiskunnallisella kontekstilla on siis historiallinen, poliittinen ja kulttuurinen ulottuvuus (Pynnönen, 2013, s. 11). Esimerkiksi Julkisen sanan neuvoston (JSN) *Journalistin ohjeet* ovat eräs toimittajia ohjaava yhteiskunnallinen käytäntö. Diskurssintutkimuksessa kontekstit ovat oleellisia, sillä diskursseja tarkastellaan suhteessa kontekstiinsa (Luukka, 2000, s. 144). Diskurssit ovat kuitenkin dynaamisia eli ne saavat tietyn muodon tietyssä tekstissä (Hiidenmaa, 2000, s. 178; Pälli, 2003, s. 23).

Faircloughin (1997, s. 28) näkemyksen mukaan uutisten kieltä tulee tarkastella **diskurssina**. Diskurssintutkimuksen monitieteisyydestä johtuen diskurssille on olemassa lukuisia erilaisia määritelmiä tutkimusalasta ja tutkijasta riippuen (ks. esim. Lehti ym., 2018). Diskurssia on käytetty myös synonyyminkaltaisena vastineena tulkitarepertuaarille (ks. Jokinen ym., 2016, s. 34). Käsitteen monimerkityksellisyydestä johtuen tutkijan tehtävänä on määrittää tutkimuksensa yhteydessä oma määritelmänsä kyseiselle käsitteelle (Pälli, 2003, s. 227). Yksinkertaisimmilleen vietyinä diskurssilla tarkoitetaan kielenkäytön ja sosiaalisen kontekstin yhteyttä (Pälli, 2003, s. 22; Pälli & Lillqvist, 2020, s. 375). Diskurssi on siis tekstissä ja tekstistä toiseen toistuvaa kielenkäyttöä, joka antaa tietoa todellisuudesta (Luukka, 2000, s. 135; Virsu, 2012, s. 44). Tällaisenaan määrittely jää kuitenkin vielä avonaiseksi. Tarkennankin määrittelyäni. Funktionaaliseen kielikäsitteeseen ja sosiokonstruktivistiseen pohjavireeseen nojautuen yhdistän diskurssinmäärittelyssäni sekä kielitieteellistä että yhteiskuntatieteellistä näkökulmaa. Tästä johtuen pohjaan käsitteen määrittelyni Faircloughin kieli- ja yhteiskuntatieteelliseen näkökulmaan diskurssista. Hän (2002, s. 31) määrittää diskurssin sekä kielenkäyttönä autenttisissa ympäristöissä että sosiaalisen todellisuuden rakennelmana.

Faircloughin (1997, s. 29) mukaan diskurssi rakentuu tekstin, diskurssikäytäntöjen ja sosiokulttuuristen käytäntöjen symbioosissa ja diskurssintutkimuksen tehtävänä on tämän symbioosin havaitseminen ja kopioiminen. Diskurssikäytänteet muodostavat yhteyden tekstin ja sosiokulttuuristen käytänteiden välille. Teksti muokkaantuu diskurssikäytäntöjen muutosten myötä, joita muokkaavat puolestaan sosiokulttuuriset käytännöt. (Fairclough, 2002, s. 71, 81–82.) Samalla tavoin diskurssit ovat tekstin merkityselementtejä, joita tekstin sisäiset ja ulkoiset valinnat esittävät ja tuottavat. Toisaalta taas diskurssit muodostavat tekstissä tehdyt valinnat. Myös diskurssien suhde uutisiin on siis moniulotteinen. (Hiidenmaa, 2000, s. 166–167.)

2.2 Systemis-funktionaalinen kielioppi

Kielen funktionaalisia piirteitä tutkivalle soveltuu hallidaylainen kielioppimalli, sillä funktionaalisille malleille ominaisesti myös SF-kielioppiteoriassa kieltä tutkitaan sen sosiaalisessa ympäristössä (Luukka, 2000, s. 157; 2002, s.101). Koska tarkoituksenani on kuvata kielenkäyttöä kielisysteemin tasolla, pelkkä teoria ei riitä. Siinä, missä diskurssintutkimus luo tutkimukselle teoriapohjaa, diskurssintutkimus ei kuitenkaan kykene tarjoamaan kielisysteemin kuvaukseen ainesta. Sen sijaan SF-kielioppi tarjoaa funktionaalisuuteen ja semanttisuuteen pohjaavan kielioppimallin, jonka avulla diskurssien kuvausta kykenee esittämään (Hiidenmaa, 2000, s. 187; Luukka, 2002, s. 107).

Systemis-funktionaalisen kielioppiteorian ”isänä” pidetään Hallidayta. Itse systemis-funktionaalinen kielitiede on ottanut lähtökohtansa eurooppalaisesta kielitieteen perinteestä, mutta Hallidayn teorian lähtökohdat perustuvat erityisesti muun muassa Raymond Firthin (1901–2002) ja Bronislaw Malinowskin (1884–1942) perinteeseen. (Luukka, 2002, s. 90–93.) SF-kieliteoriassa kieli nähdään muodostavan merkitysjärjestelmän (Halliday, 2009, s. 60). Kielellä pystytään siis viestimään merkityksiä (Tolvanen, 2017). Toisin sanoen systemis-funktionaalisuus lähtee perusajatuksesta, että kielessä on kyse valinnoista, joita kielenkäyttäjä tekee (Luukka, 2002, s. 98). Esimerkiksi sanavalinnat eivät ole universaaleja, vaan kielenkäyttäjä luo merkityksiä valitessaan, mitä kielellisiä ilmaisuja hän päättää käyttää (Luukka, 2002, s. 106; Tolvanen, 2017). SF-kieliopin teoria pohjautuu kontekstiin, tekstiin ja kieleen systeemiin, jotka toimivat ihmisten vuorovaikutuksessa. Näistä kielisysteemin ja kontekstin ilmentäjänä ovat tekstit. (Luukka, 2002, s. 90, 94.)

Teksteistä saadaan informaatiota kielisysteemistä. Kielisysteemillä on kolme tasoa: merkitys, kielioppi ja ilmaisu. Ilmaisu ilmentää kielioppia ja kielioppi merkityksiä. (Luukka, 2002, s. 105.) Minna-Riitta Luukka (2002, s. 106) käyttää esimerkkinään lauseen luonnetta. Lause voi olla muun muassa käskylause, jolla on useita syntaktisia tapoja ilmaista käsky ja nämä puolestaan luovat merkityksiä (Luukka, 2002, s. 106). Kielisysteemin ominaisuutena on dynaamisuus: systeemi luo edellytykset teksteille ja toisaalta tekstit kehittävät systeemiä (Luukka, 2002, s. 106; Shore, 2020, s. 34–35). Kielenkäyttö muokkaa siis kielisysteemiä ja kielisysteemi kielenkäyttöä (Shore, 2020, s. 19, 34–35).

Hallidayn ja Matthiessenin (2014, s. 3) mukaan teksti on puhuttua ja kirjoitettua kielenkäyttöä. Teksti luo kontekstissa merkityksiä eli toisin sanoen kielen merkitykset avautuvat, kun tarkastellaan tekstiä kontekstissaan (Luukka, 2002, s. 99; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 3). Malinowskin perinteen mukaan SF-kieliteoriassa konteksti jaetaan kulttuurikontekstiin ja tilannekontekstiin (Luukka, 2002, s. 94; Eggins, 2004, s. 9). Kulttuurikontekstilla tarkoitetaan kullekin kulttuurille ominaisia toimintatapoja (Tolvanen, 2017). Näitä kuvataan tekstilaji-käsitteellä (Eggins, 2004, s. 9).

Tilannekonteksti puolestaan on konkreettinen kielenkäyttötapahtuma (Tolvanen, 2017). Siinä, missä tekstilaji ilmentää toimintatapoja kulttuurisessa kontekstissa, rekisteri selittää tilannekohtaisia kielellisiä valintoja (Halliday & Webster, 2002, s. 229; Eg-gins, 2004, s. 9). Kielenkäyttö siis vaihtelee tilanteittain. Rekisterissä ilmenee kolmenlaisia tekijöitä: kenttä (*field*), suhteet (*tenor*) ja asu (*mode*). Kentällä tarkoitetaan vuorovaikutustilanteen kohdetta ja aihetta, suhteilla tilanteen osallistujien keskinäisiä rooleja sekä asulla tilanteen kielen roolia. (Halliday & Webster, 2002, s. 201; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 33–34; suomennokset Luukka, 2000.) Tilannekohtaisilla tekijöillä on yhteys myös metafunktoihin. Kenttä määrittää ideationaalista, suhteet interpersonaalista ja asu tekstuaalista. (Halliday & Webster, 2002, s. 201.)

SF-kieliopin yksi keskeisimmistä perusoletuksista on käsitys **metafunktoista**, sillä kielen nähdään muodostuvan metafunktoittain (Halliday, 2009, s. 62; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 84). Jotta saadaan selville kielen merkityksiä, täytyy niitä peilata siis suhteessa metafunktoihin (Luukka, 2002, s. 94). Metafunktiot ovat eräänlaisia kielen merkityksen luonnin rihmastoja, jotka täsmäävät kielen keskeisten elementtien kanssa (Halliday & Webster, 2002, s. 174). Metafunktio on siis yläkäsite kaikille niille kielenkäytön tavoille, joita vuorovaikutuksessa luodaan ja toteutetaan. Yläkäsitteen avulla nämä kielelliset rihmastot voidaan kuvata kielen systeemin tasolla. (Luukka, 2002, s. 102.) Metafunktiot toteutuvat sekä koko kielisysteeminlaajuisesti että lauserakenteessa eli lauseissa (Luukka, 2000, s. 137; Halliday & Webster, 2002, s. 176; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 31, 84). Lauseista onkin havaittavissa semanttisia valintoja, jotka yhdistyvät metafunktoihin. Metafunktiot myös ilmenevät lauseissa funktionaalisisissa elementeissä, kuten osallistujaroleissa. (Halliday & Webster, 2002, s. 175–176.) Hallidayn ja Matthiessenin (2014, s. 30, 211) mukaan kielellä on kolme metafunktiota: ideationaalinen, interpersonaalinen ja tekstuaalinen. Näistä ensin mainitun he jakavat vielä kahtia kokemukselliseen ja loogiseen metafunktoon. Kokemuksellisella funktiolla tarkoitetaan kokemusten suoraa ilmaisua tapahtumakäsitteiden, tapahtumaosallistujien ja olosuhdetekijöiden avulla. Loogisella funktiolla puolestaan tarkoitetaan kokemusten epäsuoraa ilmaisua esimerkiksi sidosanojen, kuten konjunktioiden avulla. (Halliday & Webster, 2002, s. 198.) Käytän tutkimuksessani kuitenkin yhteisnimitystä ideationaalinen funktio, sillä en koe tutkimuskysymykseni kannalta merkitykselliseksi eritellä näitä kahta omassa tutkimuksessani.

Ideationaalisisella metafunktiolla tarkoitetaan tekstin sisällöllistä preesensia eli tapaa esittää todellisuus (Hiidenmaa, 2000, s. 174; Pietikäinen, 2000, s. 210). Kieli tuo siis esiin käyttäjänsä sisäisen ja ulkoisen kokemusmaailman esimerkiksi henkilöistä tai tapahtumista (Halliday & Webster, 2002, s. 174–175, 177, 198). Ideationaalisisen metafunktion avulla saadaan selville, millaisia tarkoituksia ja prosesseja sekä todellisuutta tekstissä tuotetaan (Hiidenmaa, 2000, s. 174–175). Interpersonaalisisessa funktiossa puolestaan kieli ylläpitää viestintätilanteissa sosiaalisia suhteita, kuten viestijän

asenteita ja odotuksia sekä osallistuja- ja viestintärooleja (Halliday & Webster, 2002, s. 175, 199). Kyseisen metafunktion avulla voidaan siis tutkia sosiaalisen tilanteen osallistujien suhteita ja identiteettejä (Fairclough, 2002, s. 168). Kielitieteellisesti tämä ilmenee esimerkiksi moduksien ja modaliteettien, kuten modaaliverbien, tarkasteluna lausetyypeissä (Luukka, 1995, s. 32; Fairclough, 2002, s. 168). Ideationaalinen ja interpersonaalinen metafunktio sitoutuvat kontekstiin tekstuaalisen metafunktion avulla. Tekstuaalisessa funktiossa kieli rakentaa lauseiden välille yhteyksiä sekä sijoittaa tekstiä suhteessa sen konteksteihin. Kielenkäyttäjät toimii siis viestintätilanteessa merkityksen välittäjänä. (Halliday & Webster, 2002, s. 175, 199.)

SF-kieliopin mukaisesti tutkimuksessani tarkastelussa ovat nimeäminen ja prosessit (Pietikäinen, 2000, s. 209; Pälli, 2003, s. 28). Ideationaalista metafunktiota tarkastellessa täytyy tutkia **prosessityyppejä**, sillä niiden avulla pystytään luokittelemaan ja nimeämään prosessien esiintymiä. Lauseita voidaan jakaa prosessityyppeihin prosessien luonteen avulla. (Halliday & Webster, 2002, s. 177–178, 186; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 212.) Hallidayn ja Matthiessenin (2014, s. 214, 218) jakavat prosessityypit kuuteen: materiaallinen, kokija-, mentaalinen, kommentoiva, relationaalinen ja eksistentiaalinen lause. Näistä eräänlaisia päätyyppejä ovat materiaallinen, mentaalinen ja relationaalinen lause. Alatyypeistä kokijalause on materiaallisen ja mentaalisen, kommentoiva lause mentaalisen ja relationaalisen sekä eksistentiaalinen lause relationaalisen ja materiaallisen lauseen välimaastossa. (Halliday & Matthiessen, 2014, s. 215; suomennoksissa hyödynnetty Shore, 2020.)

Prosessityypeissä on prosessin lisäksi mukana muitakin rooleja, kuten osallistujat ja olosuhteet. Prosessi vastaa useimmiten verbiä, osallistujat substantiiveja sekä olosuhteet adverbeja. (Halliday & Webster, 2002, s. 177–180; Halliday & Matthiessen, 2014, s. 59, 76, 212.) Perinteisessä lauseenjäsennyksessä 'lauseen semanttiselta rooliltaan olevasta tekijästä puhutaan subjektina' (VISK § 912). SF-kieliopissa sen sijaan ei puhuta subjektista, vaan yleistetysti prosessin **osallistujaroolista**, jonka merkitys ja täten nimitys riippuu prosessityypistä (Shore, 2020, s. 294, 297). Halliday & Matthiessenin (2014, s. 219) nimittävät subjektin asemassa olevia osallistujaroleja seuraavasti: materiaallisen lauseen tekijä on toimija (*Actor*), kokijalauseen käyttäytyjä (*Behaver*), mentaalisen lauseen tuntija (*Senser*), kommentoivan lauseen sanoja (*Sayer*), relationaalisen lauseen kantaja (*Carrier*) tai ilmaisija (*Token*) ja eksistentiaalisen lauseen olemassa oleva (*Existent*). Susanna Shore (2020, s. 300–355) puolestaan pääosin Hallidayhin ja Matthiesseniin (2014) pohjaten nimeää nämä suomeksi seuraavasti: materiaallisen lauseen tekijä on toimija tai läpikävijä, kokijalauseen ärsyke, mentaalisen lauseen mieltäjä, kommentoivan lauseen sanoja, relationaalisen lauseen kantaja ja eksistentiaalisen lauseen ilmentymä.

Puolestaan objektista puhutaan perinteisessä lauseenjäsennyksessä, kun puhutaan esimerkiksi 'toiminnan kohteesta, joka kokee muutoksen' (VISK §927). Samoin

kuin subjektin kohdalla myös objektin nimitys SF-kieliopissa vaihtelee prosessityypin mukaan. Halliday & Matthiessen (2014, s. 226, 248, 301, 306) nimittävät materiaalisen lauseen objektin kaltaista osallistujaroolia tavoitteeksi (*Goal*), kokijalauseen käytökseksi (*Behaviour*), mentaalisen lauseen ilmiöksi (*Phenomenon*) ja kommentoivan lauseen kohdetta vastaanottajaksi (*Receiver*), sanahelinäksi (*Verbiage*) tai kohteeksi (*Target*). Shoren nimitykset poikkeavat objektin kohdalla enemmän Hallidaysta & Matthiessenista (2014) kuin subjektin kohdalla. Hän (2020, s. 300–355) nimittää materiaalisen lauseen objektia kohteeksi, tulokseksi tai täsmennykseksi, kokijalauseen kokijaksi, mentaalilauseen ilmiöksi ja kommunikoivan lauseen objektia kommunikaation kohteeksi eli joko kohdistukseksi, lajiksi tai sisällöksi. Relationaaliselle lauseelle eikä eksistentiaalilauseelle ole nimetty objektia, sillä niissä ei ilmene objektia.

3 AINEISTO JA ANALYYSIMENETELMÄ

3.1 Aineiston kuvaus

Diskurssintutkimuksen ihanteiden mukaisesti aineistona on autenttinen kielenkäyttötilanne (Pälli & Lillqvist, 2020, s. 374, 376). Tutkimusaineistonani on Ilta-Sanomien verkkouutisia, jotka on julkaistu 6.10.2023–23.1.2024. Aineistonkeruu tapahtui Ilta-Sanomien hakutoiminnon avulla, johon syötin hakusanaksi *opettaja* sekä määrittelin ryhmäksi uutiset ja järjestykseksi uusimmasta alkaen. Kirjasin ylös ensimmäiset 109 tekstiä. Tämän toiminnon jälkeen kävin manuaalisesti läpi tekstit kriteeristön avulla. Rajasin ensin aineistosta pois muut tekstilajit, kuten kolumnit ja pääkirjoitukset, sillä aineistoni koostuu uutisista. Tämän jälkeen rajasin aineistosta pois uutiset, joiden ajallinen konteksti ei ole nykyaika ja joiden paikallinen konteksti ei ole Suomi. Lisäksi tarkensin rajausta vielä rajaamalla aineistosta pois koulukontekstiin kuulumattomat uutiset. Viimeisenä rajauksena tein lausetason rajauksia. Koska aineistonanalyysissä tarkastelen uutisia lausetasolla ja halusin mahdollisimman laajan aikavälin aineiston, päädyin tekemään mekaanisen ratkaisun. Lauseeseen tulee sisältyä *opettaja*-sana. Olen hyväksynyt aineistooni myös opettajiin selvästi osoittavan relatiivi- tai demonstratiivipronominin, jos se sijaitsee samassa virkkeessä, jossa *opettaja*-sanakin. Samalla tavoin olen hyväksynyt opettajan ellipsinä, jos virkkeessä ilmenee *opettaja*-sana, johon ellipsi kohdistuu.

Aineistoon valitut lauseet ovat myös valittu semanttisen merkityksen keinoin. Koska tutkin yleistä opettajakuvaa, olen valinnut aineistoon kaikki lauseet, joissa puhutaan opettajista yleisellä tasolla eli ei yksittäisistä henkilöistä tai tietyn koulun tietystä opettajista. Olen myös rajannut lauseaineiston koostumaan ainoastaan leipätekstin lauseista toistuvuuden minimoimiseksi. Kuitenkin toistuvuudesta johtuen jätin myös yhden uutisen ja siellä olevan yleisen tason *opettaja*-sanan sisältävän lauseen

pois aineistosta, sillä muuten aineistossa olisi ollut kaksi identtistä lausetta. Rajauksien jälkeen lopulliseksi aineistokseni muodostui 84 lausetta 19 verkkouutisesta. Aineistoon ei tullut lisäystä tutkimuksen edetessä, sillä aineisto oli saavuttanut saturaa-tion eli kylläntymisen eli tiedon toistuvuuden. (Hänninen, 2016, s. 110). Tällöin ei ollut mielekästä täydentää aineistoa, sillä se ei olisi muuttanut diskurssiryhmiä.

Diskurssintutkimuksen mukaisesti kontekstit luovat aineistolle eli uutisille omat lähtökohtansa. Uutinen on tekstilaji, joka jakaa lukijalleen ajankohtaisen ja tärkeän informaation. Länsimaissa, kuten Suomessa, uutiset pyrkivät myös objektiivisuuteen. (Kuutti, 2012, s. 209.) Uutisilta on perinteisesti odotettukin puolueettomuutta myös kielenkäytön osalta (Kalliokoski, 1999, s. 37). Uutinen saatetaan mieltää aukottomasti neutraaliksi tekstiksi. Kuitenkin uutisenkin luoja on henkilö, joka tekee tekstiin liit-tymen valintoja, kuten sanavalintoja (Fairclough, 2002, s. 136; Pulkkinen, 2008, s. 164; Ikonen, 2010, s. 39; Puustinen & Seppänen, 2010, s. 23). Esimerkiksi nimeäminen on eräs tapa ilmaista toimittajan näkemystä tapahtumista (Kalliokoski, 1999, s. 44).

Utisten julkaisupaikkana toimii eräs iltapäivälehti, Ilta-Sanomat. Aineistoksi valikoitui Ilta-Sanomat sen lukijamäärien eli suosion pohjalta. Ilta-Sanomat ovat Kan-sallisen Mediatutkimuksen (KTM, 2023) lukijamäärätilaston mukaan kokonaistavoit-tavuudeltaan Suomen suurin lehti (pl. sanomalehtipaketit). Ilta-Sanomien painetun lehden ja digitaalisten versioiden tavoitettavuus on 2,8 miljoonaa lukijaa (KMT, 2023). Ilta-Sanomia voidaankin täten pitää suuren joukon tavoittavana alustana. Laajan lu-kijakunnan johdosta lehdellä on myös täten laaja-alaista vaikutusvaltaa. Ilta-Sano-mien verkkopohjainen alusta valikoitui painetun version sijaan verkkouutisten laa-jemman viikkotavoittavuuden vuoksi. Tutkimuksessa ilmeni, että verkkomedia ta-voittaa Suomessa 89 % vastaajista. Lisäksi verkossa toimivista uutismedioista Ilta-Sa-nomat oli kaikista suosituin 60 % viikkotavoittavuudeltaan. (Reunanen, Alanne, Huo-vinen, Järvi, Nevalainen, Puolimatka & Vehkasalo, 2023, s. 8, 11, 13–14.)

3.2 Analyysimenetelmä

Lähestyn aineistoa diskurssintutkimusta ja SF-kieliteoriaa yhdistellen ja soveltaen. Analysoin aineistoa sanastollisuuden, prosessityyppien ja opettajan osallistujaroolien avulla. Ensin lihavoin lauseiden predikaatit. Tutkin kielenkäytön mikrotasolla tehtyjä valintoja, kuten sanavalintoja, sillä esimerkiksi sanavalinnat, eli muun muassa asioi-den ja toimintojen nimeäminen sekä kuvaaminen, ovat diskurssin mikrotasolla ilme-neviä piirteitä (Pietikäinen & Mäntynen, 2009). Tämän jälkeen kursivoin lauseista se-manttisen merkityksen kautta sanastollisesti merkitseviä lauseenosia. Merkitsin ylös lauseen perään semanttisen merkityksen kautta muodostuvia diskursseja. Näistä muodostuivat alustavat diskurssit. Sanastollinen merkitsevyys oli diskurssien

muodostuksessa myös painotetuin osio. Alustavan jaottelun jälkeen analysoin lauseita prosessityyppien avulla jakamalla lauseet prosessityyppeihin. Prosessityyppien avulla pyrin avaamaan tekstin merkityksiä (Fairclough, 2002, s. 145) ja löytämään lauseiden yhtäläisyyksiä alustavien diskurssien sisällä. Suositusten mukaisesti pitäydyin ainoastaan SF-kieliopin mukaisessa kielioppimallissa enkä ottanut tarkasteluun rinnalle muita lausetyyppimalleja (Hiidenmaa, 2000, s. 187). Analyysissa keskeistä on myös ideationaalisen metafunktion prosessien osallistujatyypit, sillä tutkin niiden avulla opettajien roolia lauseessa. Prosessityyppimäärittelyn ohella merkitsin ylös siis myös opettajien osallistujaroolin lauseessa. Lopuksi katsoin vielä lauseita, jotka menivät päällekkäin useamman diskurssin kanssa. Vaihdoin muutaman lauseen paikkaa todeten lauseen painottuvan enemmän toiseen diskurssiin.

Hallidayn ja Matthiessenin (2014) kielioppimalli on sijoitettu englannin kieleen ja englannin kielioppiin. Tästä syystä olen hyödyntänyt analyysiprosessissani Shoren (2020) suomen kieleen sijoittuvaa funktionaalista opasta perehtyäkseni ja saadakseni tukea suomen kielen sovitukseen. Shoren teoksessa näkökulma on systeemis-funktionaalinen (Paldanius & Sandberg, 2021, s. 455). Lisäksi teoksen teoreettisena lähtökohdiana on Hallidayn ja hänen kanssa-ajattelijoidensa näkemykset (Shore, 2020, s. 19). Olen kuitenkin pitäytynyt Hallidayn ja Matthiessenin määrittelemissä prosessityypeissä osallistujaroolien nimeämisiä lukuun ottamatta. Koska nimeäminen on merkityspohjaista, koen oleelliseksi hyödyntää opettajaroolien nimeämisessä Shoren laatimia suomenkielisiä muokkauksia, jotka osin poikkeavat Hallidayn & Matthiessenin nimeämisestä, mutta sijoittuvat suomen kieleen paremmin.

4 ANALYYSI

Aineistoissa keskisimmiksi diskursseiksi nousivat hyvinvointidiskurssi, politiikkadiskurssi, asiantuntijuusdiskurssi, asennediskurssi ja auktoriteettidiskurssi. Diskurssien nimeämisessä on pyritty tiiviyyteen ja kuvaamiseen. Huomionarvoista kuitenkin on, että samankaltaisista nimityksistä huolimatta, diskurssien suhde sekä toisiinsa että opettajaan on erilainen. Hyvinvointidiskurssi ja politiikkadiskurssi kuvaavat opettajaa laaja-alaisesta kokonaisuudesta käsin. Hyvinvointidiskurssi havainnollistaa opettajaa hyvinvoinnin mahdollistajana ja pahoinvoinnin kohteena. Poliitiikkadiskurssi puolestaan näkee opettajat politiikan teon kohteena. Auktoriteettidiskurssi ja asiantuntijuusdiskurssi kuvaavat opettajan ammattiluonnetta ja asennediskurssi puolestaan esittää suhtautumista opettajiin. Huomautettava on myös, että diskurssiryhmät ovat osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi auktoriteettidiskurssissa ilmenevä opettajan auktoriteetti voidaan nähdä osaksi opettajan asiantuntijuutta eli asiantuntijadiskurssiin kuuluvaksi. Toisaalta se voidaan nähdä poliittisten päätöksien säätelämäksi, jolloin se on osa politiikkadiskurssia. Olen kuitenkin pyrkinyt pitämään analyysissa ryhmät selvärajaisina. Seuraavaksi esittelen diskurssiryhmät luvun alun mainitussa järjestyksessä. Järjestys pohjautuu ryhmien kokoon: suurin ryhmä on ensimmäisenä ja pienin viimeisenä. Diskurssiryhmien ulkopuolelle jäi 84 lauseesta 16 lausetta eli 19 % lauseista.

4.1 Hyvinvointidiskurssi

Hyvinvoinnilla tarkoitetaan 'sekä taloudellista turvaa että hyvää psyykkistä ja fyysistä vointia' (KS s.v. *hyvinvointi*). Opettaja on toimijana, mieltäjänä ja kantajana suuressa osassa lauseista, joten pääasiassa hyvinvoinnilla viitataan juuri opettajien hyvinvointiin. Hyvinvointi ilmenee aineistossa sanastotasolla substantiivivalintoina, kuten *alatyylinen kielenkäyttö* (1), *haukkuminen* (1), *uhkailu* (1), *kuormittunut* (3) ja *huoli* (4).

1) Ylen mukaan moni rehtori ja opettaja kertoo muun muassa **alatyylisen kielenkäytön, haukkumisen ja uhkailun** lisääntyneen lasten huoltajilta tulevissa viesteissä. (IS 15)

Prosessityypiltään materiaalisia lauseita on eniten, mutta kuitenkin alle puolet aineistosta. Materiaaliset lauseet kuvaavat opettajan konkreettisia hyvinvointiin vaikuttavia toimintoja ja tekoja. Esimerkissä (2) toimijana oleviin opettajiin viitataan *huutaa*-verbillä. Huutamisessa on kyse 'puhetta voimakkaammasta ilmaisusta' (KS s.v. *huutaa*). Sanavalinnaltaan *huutaa* on melko neutraali ilmaisutapa (vrt. rääkyä, karjua). Hyvinvoinnin näkökulmasta huutaminen heikentää opettajien hyvinvointia, sillä heidän äänielimensä ärtyvät rasituksesta. Opettajien äänen kerrotaankin olevan käheänä huutamisen seurauksena.

2) Opettajat kertoo, että niillä on **ääni käheänä**, kun ne **huutaa** koko viikon. (IS 9)

Materiaalisten prosessilauseiden lisäksi hyvinvointidiskurssi koostuu myös mentaalisisista ja relationaalisista lauseista. Mentaaliset lauseet ilmentävät opettajien hyvinvoinnin tuntemuksia ja oloiloja. Esimerkissä (3) mieltäjien eli opettajien kuvataan olevan *kuormittuneita*. *Kuormittua*-verbillä tarkoitetaan 'kuormittamisen kohteena oloa' (KS s.v. *kuormittua*). *Kuormittaa*-verbi puolestaan mielletään usein materiaaliseksi sen 'konkreettisen kuorman kasvattamismerkityksen' vuoksi (KS s.v. *kuormittaa*). Tässä *kuormittunut* on kuitenkin adjektiivina, jolloin kuormittumisella tarkoitetaan psyykkistä olotilaa eli henkistä rasitustilaa. Opettajat ovat siis henkisesti väsyneitä. Esimerkissä (4) puolestaan kuvataan resurssipulan aiheuttamaa huolta. *He*-pronominilla viitattuihin opettajiin liitetään *haluta*-verbi, joka ilmaisee opettajien halukkuutta suorittaa työnsä hyvin. Relationaalisissa lauseissa puolestaan ilmaistaan suhteita. Esimerkissä (5) yhdistetään *olla*-kopulalla toisiinsa *opettajat* ja *loppu*. Lopulla viitataan opettajien hyvinvoinnin heikentymiseen.

3) Myös opettajat ovat **kuormittuneita**, kun osa oppilaista ei osaa käyttäytyä. (IS 4)

4) Opettajilta on välittynyt tosi suuri **huoli** siitä, että resurssit eivät riitä tekemään työtä niin hyvin kuin he haluaisivat. (IS 8)

5) Ryytänen toteaa, että moni opettaja on vallitsevaan tilanteeseen aivan **loppu**. (IS 18)

4.2 Poliittikkadiskurssi

Politiikalla tarkoitetaan tässä kontekstissa 'ideologioihin perustuvaa vaikuttamaan pyrkivää toimintaa, jolla vaikutetaan yhteiskunnallisiin asioihin' (KS s.v. *politiikka*).

Kyseisessä diskurssissa korostuu politiikkaan liittyvä sanasto: erilaiset instituutiot ja järjestöt, kuten *hallitus* (6, 11, 12) ja *keskusta* (7), poliittiset henkilöt, kuten (*Nasima*) *Razmyar* (6), *Olli Rehn* (7) ja *Timo Harakka* (12), koulutukseen liittyvät poliittiset päätökset, kuten *aikuiskoulutustuki* (6 & 9) ja *kolmiportainen tuki* (10) sekä työllisyyteen liittyvät poliittiset päätökset, kuten *ansiosidonnainen työttömyysturva* (8) ja *peruspäiväraha* (8).

6) **Razmyarin** mukaan **hallituksen** päätös lakkauttaa **aikuiskoulutustuki** on käsittämätön, sillä se vaikuttaa suoraan siihen, saadanko kouluihin riittävästi erityisopettajia. (IS 8)

7) Myös **keskustan** presidenttiehdokas **Olli Rehn** näkee opettajien ja oppilaiden työrauhan olevan avainasemassa Pisa-tulosten parantumiseen. (IS 13)

8) **Ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehdon** pidentämisen vuoksi nuoret opettajat tippuvat jatkossa kesän ajaksi **peruspäivärahalle**, jos he eivät ole olleet töissä kahtatoista kuukautta edeltävän 28 kuukauden aikana. (IS 19)

Suurin osa lauseista on prosessityypiltään materiaalisia. Materiaaliset lauseet kuvaavat konkreettisia poliittisten päätösten seuraamuksia. Esimerkissä (9) toimijana olevat opettajat ovat hyödyntäneet yhteiskunnallista tukimuotoa. Tätä kuvataan tempukseltaan perfektissä olevalla *käyttää*-verbillä, joka on sävyiltään neutraali (vrt. esim. kuluttaa). Esimerkissä (10) *se*-pronomini, jolla viitataan kolmiportaiseen tukeen, yhdistetään lisätöihin. Verbinä on *teettää*, jolla tarkoitetaan tässä lausekontekstissa 'tekemään laittamista' (KS s.v. *teettää*). Esimerkissä (11) päälauseessa on *puhua*-verbi kieltomuodossa. Tämä viittaa politiikkadiskurssissa siihen, että opettajat ovat keskustelunaiheena poliittisissa keskusteluissa. Kysymyslauseessa on *leikkaa*-verbi, joka ilmentää opettajien ammattia kohtaan kohdistuvia poliittisia toimia.

9) Opettajat ovat käyttäneet **aikuiskoulutustukea** erityisopettajaksi kouluttamiseen. (IS 8)

10) Vika on rakenteissa, sillä **kolmiportaisella tuella** ei tueta tällä hetkellä kehtään, vaan se teettää lisätöitä luokanopettajille ja aineopettajille. (IS 11)

11) Ei puhuttu opiskelijoista vaan opettajista ja siitä, miksi **hallitus** leikkaa heidän **työttömyysturvastaan** tonnin kuussa kesäisin. (IS 19)

Lisäksi opettajan osallistujarooli ilmenee kohteena. Opettaja on siis se, johon erilaiset instituutioiden tekemät poliittiset päätökset kohdistuvat. Esimerkissä (12) hallitus on toimijana, jonka toimintaa kuvataan *pakottaa*-verbillä, jossa on *ko*-kysymysliite. Mahdollisen pakottamisen kohteena ovat opettajat.

12) Ja että pakottaako **hallitus** opettajat töihin myös kesällä, johon (**Timo**) **Harakka** välihuusi: Mäkkäriin. (IS 19)

4.3 Asiantuntijuusdiskurssi

Asiantuntijuudella tarkoitetaan 'spesifiä asiantuntemusta jotakin aihetta kohtaan' (KS s.v. *asiantuntija*). Asiantuntijuusdiskurssissa painottuvat opettajan ammatillinen osaaminen ja pätevyys. Asiantuntijuutta rakennetaan opettajan ammattiin liittyvällä sanastolla, kuten *oppimisen haasteet* (13), *luku- ja kirjoitustaito* (14) sekä *oppimisprosessi* (15).

13) Jos ei ole terveydenhoitajaa, eikä kuraattoria saatavissa, opettaja ratkoo tunnilla myös näitä muita kuin **oppimisen haasteita**. (IS 8)

14) Motivoituneen ja taitavan luokanopettajan merkitys **luku- ja kirjoitustaidon** takaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää. (IS 11)

15) Saarisen mukaan yksi syy oppimistulosten heikkenemiseen on se, että opettajien rooli **oppimisprosessissa** on tällä hetkellä liian vähäinen. (IS 12)

Lauseista usea on prosessityypiltään materiaallinen. Tämä ilmenee opettajan ammattiin ja työhön liittyvinä materiaalisina verbivalintoina. Näitä verbivalintoja ovat muun muassa *eriyttää* (16), *osata opettaa* (17) ja *pitäisi erikoistua* (18). Lisäksi useassa lauseessa opettaja on toimijana. Materiaalisten lauseiden ja opettajan toimijuuden välillä on havaittavissa eräänlainen yhteys, sillä opettaja on toimijana yli puolessa materiaalisista lauseista. Esimerkissä (16) opettaja on toimijana, jonka vastuulla on *seurata* ja *eriyttää*. *Seurata*-verbi viittaa opiskelijan kehittymisen havainnointiin. Opettajalla on tällöin passiivisen observoijan rooli, eikä hän aktiivisesti osallistu kehitykseen. Puolestaan *eriyttää*-verbi viittaa opettajan aktiiviseen rooliin opetuksen muokkaajana. Esimerkissä (17) keskiössä on opettajan ammattitaito, mikä ilmenee verbiliitosta *osata opettaa*. Kyseisellä verbiliitolla viitataan toimijana olevan opettajan kykyyn toimia opettavana henkilönä perustaidoissa. Esimerkissä (18) jatkuu opettajan ammattitaidon keskeisyys. Kuitenkin huomio on ammattitaidon kehittämisessä. Lauseessa on verbiliitto *pitäisi erikoistua*, jossa apuverbi on modukseltaan konditionaalimuodossa. Tässä kontekstissa konditionaalilla ilmaistaan ehdottamista (VISK § 1593). Opettajia kehoitetaan syventämään osaamisalueitaan. Lauseessa toimijoina ovat opettajat. Heitä on täsmennetty määritteillä alakoulu ja luokka, jotka viittaavat sekä opettajien koulustaustaan että työpaikkaan.

16) Niissä opettajan on helpompi **seurata** opiskelijan kehittymistä ja **eriyttää** opetusta sen mukaan. (IS 6)

17) Siis konkreettisesti niin, että opettaja **osaa opettaa** lukemista, kirjoittamista ja laskemista. (IS 11)

18) RATKAISUKSI hän ehdottaa, että alakoulujen luokanopettajien **pitäisi erikoistua** myös äidinkieleen ja matematiikkaan. (IS 11)

Opettajien ollessa prosessin kohteena, toimijoiksi nousevat oppilaat. Tällöin opettajan asiantuntijuudessa esiin nouseva ilmiö on erityisesti opettajien tarjoama tuki. Esimerkissä (19) esiintyy *tarvita*-verbi. *Tarvita* viittaa 'toimijan tarpeeseen' eli lasten ja nuorten ohjaukseen, jota ilman he tulevat heikosti toimeen (KS s.v. *tarvita*). *Vahvasti* puolestaan tehostaa tätä tarvitsevuuden tilaa. Puolestaan esimerkissä (20) verbiliitto *kokivat saaneensa* viittaa mieltäjien, oppilaiden, tunteeseen ja kokemukseen. Opettaja on sivuasemassa, mikä ilmenee valinnaisena adverbiaalisuutena (vrt. opettajan tukea).

19) Koska lapset ja nuoret eivät vielä selviä tästä, he **tarvitsevat** vahvasti opettajan ohjausta, Saarinen sanoi. (IS 7)

20) Oppilaat kuitenkin **kokivat saaneensa** vähemmän tukea opettajalta kuin vuoden 2012 oppilaat. (IS 14)

4.4 Asennediskurssi

Asenteella tarkoitetaan 'suhtautumista jotakin kohtaan' (KS s.v. *asenne*). Tässä ryhmässä asenne kohdistuu pääasiassa opettajiin, jotka ovat kaikissa, yhtä lausetta lukuun ottamatta, lauseissa erilaisten asenteiden kohteina. Eräs opettajiin kohdistuvia asenteita ilmaiseva tekijä on lauseiden verbivalinnat. Esimerkissä (21) tempukseltaan preesensissä, persoonamuodoltaan passiivissa ja modukseltaan imperatiivissa oleva verbi *kunnioittakaa* liitetään kohteeseen *oppilaiden ja opettajien työtä*. Työlle käsketään antamaan arvostusta. Kunnioituksen kohteena on siis opettajan toiminta eikä opettaja persoonaltaan. Puolestaan esimerkissä (22) preesensmuotoinen verbiliitto *voi arvostella* kohdistuu *opettajaan ja tämän ammattitaitoon*. *Arvostella*-verbi liitetään usein negatiivissävytteiseen asenteeseen (KS s.v. *arvostella*). *Henkilökohtaisesti* puolestaan viittaa negatiivissävytteisen asenteen kohdistuvan opettajan persoonaan. Esimerkissä (23) toistuu esimerkin (21) verbivalinta kunnioittaa. Kunnioittaa ilmenee lauseessa preesens- ja kieltomuotoisena *ei kunnioiteta*. Kunnioituksen puutteen kohteena ovat opettajat. Preesensmuoto viestii opettajiin kohdistuvan arvostuksen puutteen ajankohtaisuudesta. Esimerkissä (24) toiminnan kohde *opettajia* on komparatiivimuotoisessa vertailussa toimijan *muut* kanssa. Opettajien ja muiden välille tehdään siis eronteko. Verbiliiton *tuntuvat tietävän* tuntea-apuverbi viestii muut-ryhmän 'kokemuksesta tiedon laadustaan' (KS s.v. *tuntua*).

21) **Kunnioittakaa** oppilaiden ja opettajien työtä, Niemelä pyytää mielipidekirjoituksessa. (IS 3)

22) Moni **voi arvostella** myös henkilökohtaisesti opettajaa ja tämän ammattitaitoa. (IS 15)

23) Asenne on myös sellainen, ettei meidän tarvitse, ja opettajia **ei kunnioiteta**. (IS 18)

24) Ärsyttää myös se, että muut **tuntuvat tietävän** opettajia paremmin sen, mikä kaikki on vikana. (IS 11)

Kun asenteet kohdistuvat opettajiin, ovat nämä asenteet suuremmalta osin negatiivissävytteisiä. Opettajiin kohdistuvia asenteita verbivalintojen lisäksi kuvaavat substantiiveihin liittyvät valinnat. Esimerkissä (25) opettajiin kohdistetaan arkinen idiomi *peiliin katsomisen paikka*, jolla kehoitetaan epäonnistumisen jälkeiseen oman toiminnan reflektointiin. Opettajien koetaan siis epäonnistuneen. Epäonnistuneiksi koetaan myös koululaitos ja opettajankoulutus. Opettajat ammattiryhmänä liitetäänkin samanarvoisiksi kahden instituution kanssa. Samalla opettajat myös erotetaan koululaitoksesta erilliseksi toimijaksi. Tällä eronteolla halutaan mahdollisesti painottaa juuri opettajien reflektion tarvetta. Kuitenkaan kaikki lauseet eivät ole negatiivissävytteisiä tai neutraaleja. Yksi lause on sävyiltään selkeästi positiivinen. Tämä kyseinen lause on samalla myös ainut lause, jossa opettaja on tekijänä. Esimerkissä (26) opettajien työskentelyä kuvataan toiminnaksi *suurella sydämellä ja välittäen*. Opettajien, lauseen toimijoiden, kuvataan siis tekevän työtään positiivisella tunnetilalla. Samalla opettajien työskentelystä käy ilmi, että he tekevät työtä tunteella.

25) Toivolan mukaan niin opettajilla, koululaitoksella kuin opettajankoulutuksellakin on Pisa-tuloksissa **peiliin katsomisen paikka**. (IS 11)

26) Ryytänen sanoo, että opettajat ympäri Suomen maan tekevät työtään **suurella sydämellä** lapsista **välittäen**. (IS 18)

Asennediskurssi muodostuu erilaisten sanavalintojen ja opettajien roolin pohjalta. Tässä ryhmässä prosessityypeillä ei ollut keskeistä asemaa, mikä ilmenee prosessityyppien määrällisestä hajanaisuudesta.

4.5 Auktoriteetidiskurssi

Auktoriteetilla tarkoitetaan 'vaikutusvaltaista tahoja' (KS s.v. *auktoiteetti*). Lauseissa auktoriteetti liitetään opettajan toimijuuteen. Opettaja onkin toimijana ja mieltäjänä suurimmassa osassa lauseista. Opettajan toimijuus ilmenee konkreettisina tekoina, sillä usea lause on materiaallinen. Materiaalisuus ilmenee verbivalinnoista, kuten *totella* (28) ja *pitää vaatia* (29). Verbivalintojen lisäksi sanastollisuus ilmenee myös substantiivivalintoina, kuten *kuri* (27) ja *pomo* (28). Esimerkissä (27) prosessina on *osaisivat pitää*-verbiliitto, jossa *osata*-apuverbi on konditionaalimuodossa. Konditionaalinen rooli tässä lauseessa on toimia ehdottavana elementtinä (VISK § 1593). Samalla se tuo ilmi, etteivät nykyisessä hetkessä opettajat osaa pitää kuria joko ollenkaan tai riittävällä

tasolla. *Osata*-apuverbillä viitataan toimijoiden, opettajien, ryhmänhallintataitoihin ja kykyyn ohjata ryhmää. Esimerkissä (28) opettaja on päälauseessa toiminnan, tottelemisen, kohteena. *Totellaan* on aikamuodoltaan preesensissä ja persoonamuodoltaan passiivissa. *Totella*-verbillä tarkoitetaan esimerkiksi 'käskyjen noudattamista' (KS s.v. *totella*). Sivulauseessa opettajaan viitataan *joka*-relatiivipronominilla. Opettaja rinnastetaan *olla*-kopulalla pomoon. Opettajan koetaan siis olevan luokkatilassa hallitsevana johtohahmona. Esimerkissä (29) päälauseessa opettajat ovat mieltäjiä. Opettajien toimintaa kuvataan *toivovat*-verbillä, joka viittaa 'toiveikkaaseen suhtautumiseen' (KS s.v. *toivoo*). *Mitä*-alkuisessa sivulauseessa puolestaan nousee esille opettajien toive tietää, mitä *pitää vaatia*. *Pitää vaatia*-verbiliitto viittaa opettajan auktoriteettiin, sillä *vaatia*-verbi ilmaisee opettajan 'tahtoa' (KS s.v. *vaatia*). Toisaalta *pitää*-apuverbi voi ilmaista myös opettajiin kohdistuvaa auktoriteettia. Opettajilla on ylemmän tahon määrittelemä velvollisuus vaatia.

27) Luun mukaan tilannetta helpottaisi se, jos opettajat **osaisivat pitää** kunnolla **kuria**. (IS 10)

28) **Totellaan** opettajaa, joka on luokan **pomo**. (IS 13)

29) Opettajat toivovat, että opetussuunnitelma olisi niin selkeä ja yksinkertainen, että sen luettuaan voisi ymmärtää, mitä oppilailta **pitää vaatia**. (IS 17)

5 PÄÄTÄNTÖ

5.1 Tulosten kriittinen tarkastelu ja eettisyys

Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, millaisia diskursseja eli puhetapoja opettajista tuotetaan uutisissa. Analyysini pohjalta muodostui viisi diskurssiryhmää: hyvinvointidiskurssi, politiikkadiskurssi, asiantuntijuusdiskurssi, asennediskurssi ja auktoriteettidiskurssi. Nämä diskurssiryhmät rakentuvat sanastollisten valintojen, opettajan osallistujaroolin ja prosessityyppien avulla. Tutkimuksessa onkin pyritty diskurssintutkimuksen ihanteiden mukaisesti analysoimaan laadukkaasti ja monipuolisesti kielen eri mikrotason piirteitä kontekstien huomioiden (Jokinen ym., 2016, s. 37). Kuitenkaan kaikki lauseet eivät jakautuneet luontaisesti diskurssiryhmitelmiin. Kaikkienensa noin 19 % lauseista jäi diskurssiryhmien ulkopuolelle. Tarkastelen tarkemmin tuloksia luvussa 5.2.

Diskurssiryhmät ovat diskurssintutkimuksen mukaisesti aineistolähtöisiä, eli diskurssiryhmät on muodostettu aineiston pohjalta, eikä niitä ole etukäteen päätetty. Täytyykin huomioida, että diskurssit ovat tutkijan omien päätelmien lopputuloksia eli ne eivät ole absoluuttisia tai universaaleja totuuksia (Jokinen ym., 2016, s. 35; Juhila & Suoninen, 2016, s. 446). Kielen funktionaaliset lähtökohdat luovatkin haasteen yleistettävyydestä, sillä analyysini pohjautuu tulkintoihini ja niiden perusteluihin (Luukka, 1995, s. 29). Lisäksi tutkimuksen lausemäärä on pieni ja ajallinen konteksti lyhyt. Samoin tutkimus keskittyy vain yhden julkaisualustan uutisiin. Tämän takia tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin opettajia koskeviin uutisiin. Tutkimukseni ansiona onkin täydentää jo olemassa olevaa opettajadiskurssitutkimuskenttää. Merkittävyttä tutkimukselle luo tutkimuskohteen laajennus iltapäivälehteen. Diskurssiryhmien tyyppillisyyttä juuri iltapäivälehdille ei voi kuitenkaan todentaa, sillä vertailukohteita ei ole saatavilla.

Tutkimukseni ei ole tieteellisesti ongelmaton. Aineiston rajaukset rajasivat samalla mahdollisia tarkastelun kohteita. Esimerkiksi opettajien nimeämisen tarkastelu ei onnistunut kattavalla tavalla, sillä mekaanisen *opettaja*-sanarajauksen johdosta, aineistoon ei mahtunut mukaan muita opettajasta käytettäviä nimityksiä (pl. määritteet). Lisäksi täytyy huomioida aineistonkeruuajankohta. Kyseiselle ajankohdalle ajoittui PISA-tulosten julkaisu, joka näkyi aineistossa runsaana PISA-aiheisten uutisten määränä. PISA-aiheisuuden painottuessa opettajadiskurssitkin saattoivat painottua tiettyyn suuntaan. Menetelmän käytössäkin ilmeni puutteita. Diskurssintutkimuksen näkökulmasta ihanteellista olisi tarkastella aineistoa kaikkien metafunktioiden avulla (Fairclough, 1997, s. 51). Tässä tutkimuksessa, sen laajuudesta johtuen, keskityin kuitenkin vain ideationaaliseen metafunktoon, jättäen huomioimatta lauseiden interpersonaalisen ja tekstuaalisen funktion. Täytyy myös huomioida, että analyysi ei ole aukotonta, eikä kaikkia kielellisiä piirteitä ole analysoitu. Tämä ei tosin olisi mahdollistakaan (Juhila & Suoninen, 2016, s. 455).

Tutkimuksessa eettisyys on huomioitu jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Aineistoni on julkinen ja se on ollut olemassa ennen tutkimusta. Tämänkaltainen aineisto on siis vapaasti käytettävissä, eikä se täten ole osa yksityisyyden suojan piiriä. Aineiston käytössä on kuitenkin huomioitu tieteelle ominaiset viittauskäytännöt. (Tiittula, 2012, s. 442, 447, 449.) Tutkimuksessani on viittauskäytäntöjen mukaan nostettu esille lähdeluettelossa tekstien laatijat, mutta heitä ei nimetä varsinaisessa tutkimuksessa. Sen sijaan käytän julkaisualustaan viittaavia merkintöjä (esim. IS 1). Lisäksi olen pyrkinyt erittelemään tarkasti ja selkeästi päätelmiäni ja tulkintojani. Kuitenkaan ei voi sivuuttaa tutkijan keskeistä roolia tutkimuksessa. Tutkija ei tutki kieltä erillisessä todellisuudessa, vaan on osa kielen muodostamaa todellisuutta. Tutkija on siis tutkinut kielenkäyttöä kieltä käyttäen, ja tästä johtuen tutkimuksen tulokset ovat muodostuneet kielenkäytössä samalla muokaten sosiaalista todellisuutta. (Juhila & Suoninen, 2016, s. 462.)

5.2 Tulosten suhde aiempiin tutkimuksiin ja jatkotutkimus

Tutkimukseni diskurssiryhmittelyn keskiössä ovat sanastolliset valinnat, sillä ryhmät ovat muotoutuneet kielellisten piirteiden pohjalta. Prosessityyppien ja opettajien roolina on ollut määrittää opettajan asemaa suhteessa diskursseihin. Ne eivät siis itsessään erottele lauseita diskurssiryhmiin. Seuraavaksi suhteutan saamiani tuloksia aiempiin tutkimuksiin, jotka ovat tutkimusasetelmiltaan ja -aiheiltaan samankaltaisia tutkimukseni kanssa. Tästä syystä painotuksena ovat suomalaiset tutkimukset.

Hyvinvointidiskurssi kertoo, millaisessa aihepiirissä opettajista puhutaan. Opettajat yhdistetään hyvinvointiin. Kuitenkin tässä tapauksessa opettajista voitaisiin

puhua pahoinvoinnin yhteydessä, sillä suurin osa hyvinvointidiskurssin lauseista sisälsi negatiivisia ja pahoinvointiin viittaavia leksikaalisia valintoja. Opettajat yhdistettiin siis heikkoon fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Hyvinvointidiskurssilla on yhteneväisyyttä Ahlgrenin (2022) huolidiskurssiin ja pandemiadiskurssiin. Ahlgrenin huolidiskurssissa esiin nousevat erilaiset negatiiviset emootiot. (Ahlgren, 2022, s. 36–37). Huolta esiintyi myös hyvinvointidiskurssissa, muttei se muodostunut omaksi diskurssiryhmäkseen sen suhteellisen pienen esiintyvyyden vuoksi. Ahlgrenin pandemiadiskurssissa korostuu erityisesti COVID-19. Tämä ei ole näkyvässä aineistossani, oletettavasti aineistonkeruuajankohdasta johtuen. Tästä huolimatta, ja kuten Ahlgren myös itse toteaa, pandemiadiskurssi liittyy laajempaan terveysdiskurssiin. Tämä puolestaan on yhteydessä hyvinvointiin. Siinä, missä pandemiadiskurssissa esiin nousevat lääketiede- ja työelämäsanoja, tämänkaltaista sanastoa ei hyvinvointidiskurssissa ole havaittavissa. (Ahlgren, 2022, s. 33–34). Vikstén (2022, s. 41) on puolestaan tutkimuksessaan eritellyt opettajadiskurssit ja opettajuusdiskurssit toisistaan. Tutkimukseni kohdalla en kokenut tämänkaltaista jaottelua merkitseväksi, sillä koen opettajan ja opettajuuden olevan yhteenkietouma. Opettajaa ja opettajuutta on siis hankalaa tai lähes mahdotonta eritellä selvärajaisesti. Kuitenkin Viksténin ylikuormittunut opettaja -diskurssilla on yhtäläisyyksiä hyvinvointidiskurssiin. Kyseisessä diskurssissa hyvinvointidiskurssin tavoin toistuvat työn kuormittavuuteen liittyvät kielelliset valinnat. Kuitenkin siinä, missä Viksténin diskurssissa opettaja on toiminnan kohteena, hyvinvointidiskurssissa opettaja on subjektin asemassa. (Vikstén, 2022, s. 15–18, 41.) Lisäksi hyvinvointidiskurssissa korostuvat prosessityypeiltään materiaallinen, mentaalinen ja relationaalinen lause.

Politiikkadiskurssi yhtenee Ahlgrenin (2022) politiikkadiskurssiin. Molempien politiikkadiskurssissa keskiössä on poliittinen sanasto ja opettajien rooli poliittisten päätösten kohteina (Ahlgren, 2022, s. 31). Lisäksi tutkimukseni politiikkadiskurssi koostuu pääasiallisesti materiaalisista lauseista. Politiikkadiskurssilla on myös yhteneväisiä kielellisiä piirteitä Cohenin (2010) vastuullisuuden kanssa. Vastuullisuuden tavoin politiikkadiskurssin kielellisenä piirteenä ilmeni instituutioiden asema subjektinkaltaisina osallistujina (Cohen, 2010, s. 110).

Asiantuntijuusdiskurssilla on samankaltaisuutta sekä Miettisen (2020) että Ahlgrenin (2022) ammattidiskurssiin. Miettisen (2020, s. 54–59) ammattidiskurssissa määritellään opettajuutta, kun taas Ahlgrenin (2022, s. 35–36) ammattidiskurssissa nousevat esiin opettajuuden kuvaukset. Asiantuntijuusdiskurssi muotoutuu näistä enemmän Ahlgrenin ammattidiskurssin kaltaiseksi opettajien työn kuvaukseksi. Sanastollisuudessa korostuvat opettajaan liitettävä ammattisanasto. Pääasiassa asiantuntijuus ilmenee materiaalisina lauseina, joissa opettajat ovat sekä toimijoina että kohteina.

Asennediskurssi muistuttanee Miettisen (2020) tunnediskurssia. Miettisen (2020, s. 60–65) tunnediskurssissa keskiössä on opettajiin liittyvät voimakkaat emootiot.

Erilaiset asenteet ovatkin yhteydessä erilaisiin tunnetiloihin. Asennediskurssissa esiin nousivat suhtautumista ilmaisevat verbivalinnat. Opettajiin kohdistuvat tunteet Miettisen analyysissa jakoutuivat kahtia positiivisiin ja negatiivisiin tunteisiin. Samankaltaista kahtiajakoa on havaittavissa myös asennediskurssissa, vaikkakin positiivinen suhtautuminen jää määrällisesti vähäiseksi sijoittuen vain yhteen lauseeseen. Asennediskurssissa opettajat olivat osallistujarooliltaan toiminnan kohteina, mikä muistuttaa Cohenin (2010, s. 111) vastuullisuuden kielellisiä piirteitä. Vastuullisuudessa ilmeni opettajien olevan arvostelun kohteena. Tällä voidaan katsoa olevan yhteneväisyyttä asennediskurssin toiminnan kohteena olon ja negatiivisuuteen taittavan sanastollisuuden kanssa.

Auktoriteetidiskurssille ei löydy yhteneväisyyttä Miettisen (2020) tai Ahlgrenin (2022) tutkimuksista. Auktoriteetidiskurssi oli toisaalta myös aineistoni pienin diskurssiryhmä, ja kuten analyysissa nostin esille, se saatetaan sijoittaa osaksi muuta diskurssia. Tämä saattaa vaikuttaa sen poissaoloon verrokkitutkimuksissa. Vikstén (2022) nimeää opettajadiskurssiksi ankaran opettajan, mutta kuvauksellisesti diskurssissa korostuvat vanhan ja uuden opetustyylin polarisaatio. Opettajan auktoriteetti liitetään vanhaan opetustyyliin. Tämänkaltaista kahtiajakoa ei ollut tutkimukseni diskurssissa havaittavissa. Diskurssissa opettajat ilmenivät toimijoina sekä auktoriteetti verbi- ja substantiivivalintoina.

Aineistoni analyysi pohjautui kielellisten valintojen tarkasteluun ja näiden pohjalta syntyviin diskursseihin. Tutkimukseni antaa tietoa opettajiin liittyvän uutisoinnin kielenkäyttötavoista ja asettautuu aiempien tutkimusten rinnalle samalla laajentaen julkaisupaikka-alustaa iltapäivälehteen. Jatkotutkimuksena voisi tarkastella laajemmin esimerkiksi paikallislehtien muodostamia opettajadiskursseja, tutkia iltapäivälehdille ominaisia opettajadiskurssiryhmiä tai tarkastella esimerkiksi opettajiin liitettyjen yhteiskunnallisesti merkittävien tapahtumien, kuten PISA-tulosten julkaisun tai opetussuunnitelmauudistusten, ympärillä käytyä keskustelua opettajista.

6 LÄHTEET

- Ahlgren, A.-K. (2022). *Opettajien representaatiot ja diskurssit suomalaisissa uutisteksteissä koronapandemian aikana* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202206153365>
- Airos, S. (2023). *Kaikki pielessä: erityisopetuksen diskurssit Helsingin Sanomien, Iltasanomien ja Iltalehden verkkouutisoinnissa ja mielipidekirjoituksissa vuosina 2020-2021* [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023051243765>
- Chan, S., Thomas, M. & Mockler, N. (2023). Amplifying organisational discourses to the public: Media narratives of Teach For Australia, 2008–2020. *British Educational Research Journal*, 49 (2), 231–247. <https://doi.org/10.1002/berj.3840>
- Cohen, J. L. (2010). Teachers in the news: a critical analysis of one US newspaper's discourse on education, 2006-2007. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 31 (1), 105–119. <https://doi.org/10.1080/01596300903465450>
- Edling, S. & Liljestränd, J. (2020). Let's talk about teacher education! Analyzing the media debates in 2016-2017 on teacher education using Sweden as a case. *Asian-Pacific Journal of Teacher Education*, 48 (3), 251–266. <https://doi.org/10.1080/1359866X.2019.1631255>
- Eggins, S. (2004). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics* (2. painos). Continuum.
- Fairclough, N. (1993). Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. *Discourse & Society*, 4 (2), 133–168. <https://doi.org/10.1177/0957926593004002002>
- (1997). *Miten media puhuu* (suom. V. Blom & K. Hazard). Vastapaino.

- (2002). *Miten media puhuu* (suom. V. Blom & K. Hazard; 2. painos). Vastapaino.
- (2003). *Analysing discourse: textual analysis for social research*. Routledge.
- Halliday, M. A. K. (2009). Methods-techniques-problems. Teoksessa M. A. K. Halliday & J. J. Webster (toim.), *Continuum Companion to Systemic Functional Linguistic* (s. 59–86). Continuum.
- Halliday, M. A. K. & Matthiessen, C.M.I.M. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar* (4. painos). Routledge.
- Halliday, M. A. K. & Webster, J. (2002). *On Grammar*. Volume 1 in the Collected Works of M. A. K. Halliday. Continuum.
- Hiidenmaa, P. (2000). Lingvistinen tekstintutkimus. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* (s. 161–190). Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytänteitä 2. Jyväskylän yliopisto & Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Hänninen, V. (2016). Kuinka paljon on tarpeeksi? Aineiston määrä laadullisessa tutkimuksessa. *Aikuiskasvatus*, 36 (2), 109–113.
<https://doi.org/10.33336/aik.88484>
- Ikonen, J. (2010). Kuka uutisessa puhuu, kuka kuuntelee? Uutisen rakenteellinen analyysi Karl Popperin kolmen maailman valossa. *Media & Viestintä*, 33 (2), 38–54. <https://doi.org/10.23983/mv.62941>
- Innala, H. (2022). *Kaikki oppiminen lähtee innostumisesta!: Varhaiskasvatuksen opettajien tuottamia diskursseja oppimisesta* [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202212154157>
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Diskursiivinen maailma: Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 25–50). Vastapaino.
- Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Kymmenen kysymystä diskurssianalyysistä. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* (s. 445–463). Vastapaino.
- Julkisen sanan neuvosto. *Journalistin ohjeet*. Viitattu 3.4.2024.
<https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/>

- Kalliokoski, J. (1999). Kieli, tunteet ja ideologia uutistekstissä. Näkymiä tekstilajin historiaan ja nykyisyyteen. Teoksessa J. Kalliokoski (toim.), *Teksti ja ideologia. Kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä* (s. 37–97)(3. painos). Helsingin yliopisto. Kieli 9. <http://hdl.handle.net/10138/320165>
- Kansallinen Mediatutkimus (2023). *KMT 2023 lehtien lukijamäärät*. Viitattu 11.12.2023. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf>
- Karppinen, K., Jääsaari, J. & Kivikuru, U. (2010). *Media ja valta kansalaisten silmin*. SSKH Notat 2/2010. Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. Forskningsinstitutet reasearch institute. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/333139>
- Katajamäki, H. (2003). Taloussanomalehtien pääkirjoitusten viestinnän tarkoitukset. Tulkintoja kolmen kokeneen toimittajan haastatteluista. Teoksessa M. Koskela & N. Pilke (toim.), *Kieli ja asiantuntijuus* (s. 179–202). AFinLAn vuosikirja 2003. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja nro 61. <https://journal.fi/afinlavk/article/view/59896>
- KS = *Kielitoimiston sanakirja* (2022). Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Päivitetty julkaisu. Päivitetty 10.11.2022. Viitattu 12.3.2024. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>
- Kunelius, R., Noppari, E. & Reunanen, E. (2010). *Media vallan verkoissa* [Julkaisuja A 112, Tampereen yliopisto] (2. painos). Trepo-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8070-6>
- Kuortti, J., Mäntynen, A. & Pietikäinen, S. (2008). Kielen rakennustelineillä: kielellisen ja yhteiskunnallisen käänteen merkitys. *Media & viestintä*, 31 (3), 25–37. <https://doi.org/10.23983/mv.63021>
- Kuronen, K. (2023). *Teachers in the News: A Corpus-Based Discourse Analysis: Teacher-Related Discourse in News Media* [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202310269171>
- Kuutti, H. (2012). *Mediasanasto*. MediaDoc Oy.
- Lahtinen, T. (2024). "Vaikka hälyttävää rasismia ei luokallamme olekaan" – Luokanopettajien diskursseja rasismista koulu-yhteisöissä [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202403212537>
- Lehti, L., Haapanen, L. & Kääntä, L. (2018). Diskurssintutkimus – monitieteinen ja monimenetelmäinen ala. Teoksessa L. Haapanen, L. Kääntä & L. Lehti (toim.),

- Diskurssintutkimuksen menetelmistä* (s. 4–19). AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2018/n:o 11.
<https://journal.fi/afinla/issue/view/5355/afinlae2018>
- Lintukangas, T. (2007). *Sukupuolten sosiaalinen rakentuminen lukion opettajien puheessa* [pro gradu -tutkielma, Lappeenrannan teknillinen yliopisto]. LUTPub-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071446>
- Luukka, M.-R. (1995). *Puhuttua ja kirjoitettua tiedettä. Funktionaalinen ja yhteisöllinen näkökulma tieteen kielen interpersonaalisiin piirteisiin* [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8088-7>
- (2000). Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* (s. 133–160). Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 2. Jyväskylän yliopisto & Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- (2002). M.A.K. Halliday ja systeemis-funktionaalinen kielitiede. Teoksessa H. Dufva & M. Lähteenmäki (toim.), *Kielentutkimuksen klassikoita* (s. 89–123). Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä 4. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5993-7>
- Matikainen, J., Ojala, M., Horowitz, M. & Jääsaari, J. (2020). *Media ja yleisön luottamuksen ulottuvuudet: instituutiot, journalismi ja mediasuhde*. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisusarja, nro 171. Helsingin yliopisto.
<http://hdl.handle.net/10138/319153>
- Miettinen, H.-M. (2020). *Opettajien representaatiot ja diskurssit Suomi24-keskustelupalstan kommentteissa* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202011206701>
- Mikkola, T.-S. (2023). *Inklusion diskurssit uutismediassa* [pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto]. Lauda-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023062659302>
- Mitchell, B. D. & Greer, C. D. (2024). Constructing Youth Identities: Newspaper Coverage of Exclusionary Discipline. *Critical Questions in Education*, 15 (1), 74–97. <https://academyforeducationalstudies.org/journals/journal/current-and-past-issues/volume-15-issue-1/>
- Mykkälä, M. (2017). *Kurin diskurssit opettajien koulukurikertomuksissa* [pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto]. OuluREPO-julkaisuarkisto.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201706022392>

Mäenpää, J. (2023). *Peruskoulun opettajien työhyönteinnin diskurssit mediasisällöissä* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202304032357>

Männistö, V. (2022). *Opettajuuden diskurssit Helsingin Sanomissa* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisusarja. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202205062570>

OAJ = Opetusalan Ammattijärjestö 2021a: *OECD:n koulutusjohtaja: Jo ennen koronaa suomalaisopettajien työttytyöäisyys oli laskussa – OPH hakee nyt ratkaisuja*. Viitattu 21.11.2023. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2021/oeed-opetushallitus-tulevaisuuksia/>

2021b: *Taloustutkimus: Kansa arvostaa opettajia – päättäjiltä kaiotaan arvostustekoja*. Viitattu 20.11.2023. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2021/taloustutkimus-oaj-kansalaiskysely-arvostus/>

2023: *OAJ selvitti: Vain murto-osa opettajista kokee työtään arvostettavan*. Viitattu 21.11.2023. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2023/oaj-selvitti-ammatin-arvostusta-ja-autonomiaa/>

O'Loughlin, R. (2021). *Kuka tahansa voi olla kiusaaja, mutta kuka tahansa ei voi olla kiusattu. Ala-asteen opettajien koulukiusaamista koskevat diskurssit* [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202106145878>

Paldanius, H. & Sandberg, K. (2021). Systemis-funktionaalinen lauseoppi. *Virittäjä*, 125 (3), 452–457. <https://doi.org/10.23982/vir.107437>

Pietikäinen, S. (2000). Kriittinen diskurssintutkimus. Teoksessa K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* (s. 191–217). Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytänteitä 2. Jyväskylän yliopisto & Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.

Pulkinen, H. (2008). *Uutisten arkkitehtuuri. Sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto* [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-3196-4>

Puustinen, L. & Seppänen, J. (2010). *Luottamuksen kuva. Lukijoiden näkemyksiä uutiskuvien uskottavuudesta* [Julkaisu A 113, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8148-2>

- Pynnönen, A. (2013). *Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen* [Working paper 379, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5471-0>
- Pälli, P. (2003). *Ihmisyhmä diskurssissa ja diskurssina* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/urn:isbn:951-44-5580-0>
- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV* (s. 374–411). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Reunanen, E., Alanne, N., Huovinen, T., Järvi, U., Nevalainen, R., Puolimatka, R. & Vehkasalo, V. (2023). *Uutismedia verkossa 2023*. Reuters-instituutin Digital News Report – Suomen maaraportti. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2961-7>
- Shore, S. (2020). *Lauseita ja vesinokkaeläimiä. Perinteisestä funktionaaliseen lauseoppiin*. Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Tiittula, L. (2012). Eettiset kysymykset tekstin- ja diskurssintutkimuksessa. Teoksessa V. Heikkinen, E. Voutilainen, P. Lauerma, U. Tiililä & M. Lounela (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* (s. 441–450). Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 169. Gaudeamus.
- Tolvanen, E. (2017). Viranomaisviestintää kahdella kielellä. Ruotsin- ja suomenkieliset eläketekstit Suomessa ja Ruotsissa systeemifunktionaalista näkökulmasta. *Virittäjä*, 121 (1). Verkkoliite. <https://journal.fi/virittaja/article/view/60554>
- Vikstén, H. (2022). *Rantaan ajautunut puolikuollut särki. Opettajuuden diskurssit luokanopettajan blogiteskteissä* [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. Helda-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202211223835>
- Virsu, V. (2012). *Sitouttamisretoriikka yritysviestinnässä* [väitöskirja, Turun yliopisto]. UTUPub-julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-4879-6>
- VISK = *Iso suomen kielioppi* (2004). Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R. Koivisto, V., Heinonen, T. R. ja Alho, I. (toim.). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. Viitattu 12.3.2024. <http://scripta.kotus.fi/visk>
- YLE 2020a = Kröger, T. (26.3.2020). Opettajat taintumassa työtaakan alle – vanhemmat laittavat heitä tekemään töitä vuorokauden ympäri. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11274552>

- 2020b = Tolonen, L. (6.8.2020). Nämä kunnat lomauttavat opettajiaan syksyllä – yhdessätoista lomautus tapahtuu juuri kun koulut alkavat. *Yleisradio*. Viitattu 21.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11479246>
- 2020c = Tillaeus, J. & Tahkokorpi, M. (30.8.2020). Opettajien lomautukset jatkuvat Kouvolassa – yhden opettajan vastuulla jopa useita kymmeniä oppilaita. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11513479>
- 2021a = Heiskanen, S. (6.3.2021). Meritta Pyykkönen oli kutosen oppilas, johon harva opettaja uskoi – keväällä hän valmistui itse opettajaksi: ”Olisin tarvinnut koulussa kuuntelijaa”. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11818880>
- 2021b = Perkkiö, T. (7.5.2021). Opettaja piti koulussa salaliittoteorioita tihkuvan päivänavauksen – kertoi olevansa ”maski-, korona-, hallitus- ja Bill Gates-kriittinen”. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11916442>
- 2021c = Tahkokorpi, M. (10.5.2021). Opettaja luki keskusradion kautta homovastaisen kolumnitekstin ja sai tyrmistyneen vastaanoton – rehtori: ”Nuoret ottivat tämän aika vakavasti”. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11924429>
- 2021d = Mäkynen, A. (4.8.2021). OAJ:n selvitys: Joka kolmas opettaja on harkinnut alanvaihtoa kuormittavan korona-arjen vuoksi. *Yleisradio*. Viitattu 21.11.2023. <https://yle.fi/a/3-12045397>
- 2021e = Mikkonen, N. (14.8.2021). Opettaja huusi käytävässä täyttä kurkkua Tuija Sinkolle, mutta kehui häntä vanhemmille – kuka uskoo pikkulasta, kun oma opettaja tuntuu kiusaajalta? *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/3-12041542>
- 2022a = Kauta, J. & Lönnbland, K. (21.11.2022). Opettaja antoi Antti Rissaselle kasetin, joka muutti hänen elämänsä: ”Hyvän opettajan täytyy saada motivaatio rehottamaan”. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20005194>
- 2022b = Valtanen, T. (28.12.2022). Opettajapulasta kärsivässä Suomessa ei tiedetä edes pätevien opettajien määrää – ministeriö kiirehtii uutta rekisteriä. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20009642>
- 2023a = Kymäläinen, S. (16.1.2023). Opettajat löysivät koronan romahduttaman motivaationsa, mutta nyt alaa vaanii krooninen uusi uhka. *Yleisradio*. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20012583>

2023b = Hirvonen, S. (20.3.2023). Tällaista väkivaltaa kouluissa esiintyy, oikeustapaukset paljastavat: opettaja erotti teinit toisistaan, sai murtumia kylkiluihin. *Yleisradio*. Viitattu 21.11.2023.

<https://yle.fi/a/74-20022507>

2023c = Kilpinen, E., Kilpinen, L., Erämaa, I. & Kontula, V. (17.5.2023). Titta näki, kun opettaja katsoi tunnilla pornoa – hän valitti käytöksestä rehtorille, mutta asiaan ei puututtu. *Yleisradio*. Viitattu 21.11.2023.

<https://yle.fi/a/74-20030396>

2023d = Hankaniemi, A. L. (8.11.2023). ”Sinusta ei koskaan tule mitään”, opettajat sanoivat Lasse Virkille – nyt hän on miljonääri ja isä.

Yleisradio. Viitattu 20.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20059280>

2023e = Saukkonen, E. (15.11.2023). Huolestuneet vanhemmat kritisoivat Kuopion Vehmersalmen yläkoulun opettajapulaa: ”Emme ole antamassa periksi”.

Yleisradio. Viitattu 21.11.2023. <https://yle.fi/a/74-20060461>

2023f = Puurunen, T. (22.11.2023). Tällaista on oppilaiden salakuvaaman opettajan arki. *Yleisradio*. Viitattu 22.1.2024.

<https://yle.fi/a/74-20060520>

2023g = Happonen, P. & Paukkeri, M. (23.11.2023). OAJ osoittaa mieltään Helsingissä – ”Yhteiskunta ei pyöri ilman koulutettuja opettajia”.

Yleisradio. Viitattu 22.1.2024. <https://yle.fi/a/74-20061835>

2023h = Kosonen, L. (30.11.2023). Äitien ja isien törkeät Wilma-viestit opettajille saivat koko kaupungin rehtorit koolle – tällaisia ne ovat.

Yleisradio. Viitattu 22.1.2024. <https://yle.fi/a/74-20062777>

Aineistolähteet

IS 1 = Kansanen, M. (23.1.2024). HS: Nuorten parissa muhii uusi ilmiö. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010140329.html>

IS 2 = Laisi, E. (1.1.2024). Lue tästä sanasta sanaan tasavallan presidentin Sauli Niinistön viimeinen uudenvuodenpuhe. *Ilta-Sanomat*.

<https://www.is.fi/politiikka/art-2000010090598.html>

IS 3 = Niskanen, I. (25.12.2023). HS: Nainen äimistyi vanhempien käytöksestä koulun joulujuhlassa – ”Kunnioittakaa”. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010080540.html>

- IS 4 = Naakka, A.-M. (20.12.2023). Kaarinalaiskoulun väkivalta nousi otsikoihin – nyt puhuu oppilaan äiti. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/turun-seutu/art-2000010072597.html>
- IS 5 = Naakka, A.-M. (18.12.2023). TS: Oppilas kuristettiin siniseksi Kaarinassa. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/turun-seutu/art-2000010065100.html>
- IS 6 = Pellinen, T. (16.12.2023). Tässä ovat Suomen parhaat lukiot – vertailu julki. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010062605.html>
- IS 7 = Sairanen, S. (13.12.2023). Opettaja HS:ssa: Tietokoneilla tehdään oppitunneilla aivan muuta kuin matematiikan tehtäviä. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010054508.html>
- IS 8 = Särkkä, H. (8.12.2023). Suomen Pisa-tulosten romahdus herätti kansallisen hädän – päättäjät listaavat ensimmäiset korjauskohteet. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000010042096.html>
- IS 9 = Hallikainen, I. (7.12.2023). Hjällis Harkimo ajautui erikoiseen tilanteeseen – puhemies Halla-aholta suora tulkinta. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000010043384.html>
- IS 10 = Sairanen, S. (6.12.2023). Nuoret nimesivät yhden asian, joka häiritsee koulussa oppimista eniten. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010038684.html>
- IS 11 = Kaskinen, M. (5.12.2023). Pisa-tuloksissa historiallinen romahdus – nyt puhuvat opettajat. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010035098.html>
- IS 12 = Sairanen, S. (5.12.2023). Asiantuntija A-studiossa: Tämän takia suomalaisnuorten oppimistulokset heikkenevät. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010038955.html>
- IS 13 = Siikarla, S. (5.12.2023). Näin suomalaispoliitikot kommentoivat Pisa-tuloksia – Riikka Purralta tyly arvio. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010038775.html>
- IS 14 = Vashko, I. & Kaskinen, M. (5.12.2023). Nyt puhuu MAOLin puheenjohtaja matematiikka-ahdistuksesta: näin asioiden pitäisi muuttua. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010037412.html>
- IS 15 = Lapinkangas, P. (1.12.2023). Yle: Joensuulaisten opettajien mitta täyttyi vanhempien törkyviesteihin. *Ilta-Sanomat*. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010029768.html>

IS 16 = Latva-Mantila, P. (7.11.2023). Kaupan myyjä, postinjakaja, varastotyöntekijä... 9 suomalaista paljastaa palkkansa. *Ilta-Sanomat*.
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009971296.html>

IS 17 = Särkkä, H. (17.10.2023). Yläkouluun tulee oppilaita, jotka eivät osaa helppoja yhteenlaskuja – "Se on oppilaalle ihan hirveää". *Ilta-Sanomat*.
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009918417.html>

IS 18 = Seppä, P. (7.10.2023). Konkariopettajan hätähuuto: "Istumme sellaisen atomipommin päällä, etteivät päättäjät tajuakaan". *Ilta-Sanomat*.
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009906918.html>

IS 19 = Hautanen, S. (6.10.2023). Riikka Purra nosti kansanedustajan "ivallisen" välihuudon tikunnokkaan – Sdp vaatii nyt anteeksipyyntöä. *Ilta-Sanomat*.
<https://www.is.fi/politiikka/art-2000009904399.html>